

Klinika adiktologie

1. lékařská fakulta a Všeobecná fakultní nemocnice
Univerzita Karlova v Praze

Testovat ano či ne ?

PPRCH

Praha 3.12. 2012

PhDr. Jana Zapletalová

Ano či ne ?

- **ANO**
- škola má být primárně bezpečným prostředím
- má eliminovat (znemožnit) užívání i prodej návykových látek
- má tedy naplňovat ustanovení školského zákona i zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních na ochranu před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami

Ano či ne ?

- **NE**
- Riziko upřednostnění represivních mechanismů nad preventivními
- Ohrožení vztahu žák-preventista (učitel-ŠMP-ŠP-ŠSP..)
- Stigmatizace, zásah do práv dítěte a jeho integrity
- Obavy z opomenutí dalších faktorů-věk, rozumová a osobnostní specifika, nemoci
- Typ informací získaných testy i omezení testů

Stav práce se závislostmi ve školách

- Závažné téma, vnímané jako náročné někde také tabuizované
- Studie potvrzují (ESPAD...), že mezi 15-16 letými je 26% kuřáků, 76% má zkušenosti s pitím alkoholu, 45 % 15-letých má zkušenosti s marihuanou, přibývá i zkušeností s dříve výjimečnými drogami např. kokainem
- Školy jsou jedním z hlavních prodejních míst

Role školy a ŠPP

- ☪ Směřuje k:
- ☪ Zajištění bezpečného prostředí- nastavování pravidel a jejich dodržování
- ☪ Pochopení pravidel školního života žáky a jejich rodiči, k vytváření pravidel uvnitř školy (kritéria hodnocení, komunikace, prevence...)
- ☪ Zvyšování profesionality poskytovaných poradenských i vzdělávacích služeb (vyrovnávání podmínek pro vzdělávání žáků s různými vzdělávacími potřebami, metodická podpora pedagogů)
- ☪ Vytváření bezprostřední zpětné vazby o průběhu vzdělávání i poskytovaných poradenských službách
- ☪ Ke zlepšení komunikace uvnitř školy a současně i mimo školu, k posilování vzájemného respektu školy a rodiny a dalších poskytovatelů por. služeb (PPP, SPC..)
- ☪ Doplnění služeb školy o služby, které ovlivňují kvalitu vzdělávacího i skrytého kurikula a v neposlední řadě duševní pohodu a zdraví žáků i učitelů, vytvoření pravidel pro testování
- ☪ Služba školních psychologů je tak považována za součást „normality“ života školy

Různé podmínky škol-stejně problémy

- Školy se odlišují svojí velikostí, skladbou žáků i přítomností více subjektů (MŠ, SŠ, internát..)
- Faktory zvyšující rizika přítomnosti návykových látek
- Obory na ŠŠ a SOU, kde je zvýšené riziko ohrožení zdraví a bezpečí v souvislosti s přípravou na povolání
- Hledání pomoci v různých opatřeních včetně testování –chybí pravidla a příprava pedagogů
- Rizika soudních pří a pochybení

Úpravy Koncepce poskytování poradenských služeb ve školách

- Modely poradenských služeb
- 1. VP+ŠMP=učitel nebo ředitel školy
- 2. VP+ŠMP+TU
- 3. VP+ŠMP+školní psycholog/školní speciální pedagog
- + Informace pro rodiče o možnosti testování žáků na přítomnost návykových látek= posílení bezpečného prostředí ?

Vytvoření pravidel pro testování ve školním prostředí

- Zahrnutí pravidel do školního případně vnitřního řádu školy nebo pracoviště
- Povinnost seznámení rodičů s touto možností předem-nabídka školy, zajištění informovaného souhlasu rodičů s postupy u nezletilých žáků
- Informovaný souhlas u zletilých žáků
- Vymežit, co je považováno za důvodné podezření z užívání návykových látek
- Co bude znamenat odmítnutí procedury i přes souhlas rodičů
- Procesy úhrady nákladů spojených s testováním

Základní podmínky pro testování

- Souhlas zúčastněných
- Vyjasnění financování celého procesu
- Stanovení prostor ve škole, kde se bude testování odehrávat
- Proškolení pracovníka, který bude testovat
- Dodržení všech souvisejících právních norem
- Záznam z procedury
- Stanovení dalších účastníků – rodič, OSPOD, učitel
- Stanovení následného postupu práce s klientem a jeho rodinou, případně třídou

Podstata testování

- Ochrana bezpečnosti a zdraví žáků
- Ochrana před výskytem návykových látek ve školách a školských zařízeních
- Ochrana zdraví u žáků, kteří se připravují pro profese, kde je riziko neslučitelné se životem (práce se stroji, ve výškách, v laboratořích atd.)
- Testování je vždy doplňkovou a poslední možnou aktivitou v řadě preventivních aktivit školy, které předchází tomuto kroku

Co nám testování neřekne?

- Míru intoxikace a poškození organismu.
- Určení kvantity a okolnosti užívání návykové látky
- Rozlišení mezi problémovým uživatelem a experimentátorem
- Identifikace metabolitů z látek běžně dostupných
- Testování nemůže nahradit lékařskou, specializovanou péči

Pozitivita versus negativita vyšetření

Postup práce při pozitivním výsledku

- Pozitivní – (*falešná pozitivita*) seznámit s výsledkem, příp. opakovat, vyrozumění zákonného zástupce a zopakovat test ve zdravotnickém zařízení.
- Negativní – (*falešná negativita*) seznámit s výsledkem.
- Postup je nutné zaznamenat do protokolu. Vedení dokumentace a způsob jejího uchování musí být součástí pravidel o vedení školní dokumentace.

Spolehlivost testů- včetně minimální a maximální doby užívání

Co nám testování může přinést?

- Včasné vyhledání faktorů – podchycení možných rizik (bezpečnostních, zdravotních, sociálních, prekriminálních).
- Rozšíření stupňů ochrany bezpečí školy
- V důsledku zvýšení nároků na profesionalitu služeb, vede k požadavkům na kvalitu odborné služby školy (školní metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog-etoped, vedení školy...pedagogové, mistři odborné výchovy...

Výsledek testu

- Pozitivní – (*falešná pozitivita*) seznámit s výsledkem, příp. opakovat, vyrozumění zákonného zástupce a zopakovat test ve zdravotnickém zařízení.
- Negativní – (*falešná negativita*) seznámit s výsledkem.
- Postup je nutné zaznamenat do protokolu. Vedení dokumentace a způsob jejího uchování musí být součástí pravidel a DVPP.

Formy testů

- Screeningová vyšetření
- Orientační dechové zkoušky
- Odběr slin, stěr z kůže nebo sliznic
- Multipanely (10 různých druhů drog)
- Náplasti pro rozbor potu-pouze ústavní léčba
- Výsledek je ovlivněn: věkem, látkovým metabolismem, váhou, zdravotním stavem , dobou od požití do testování atd.

Odborné lékařské vyšetření

- Při ohrožení života dítěte se opět postupuje v souladu se zákonnými normami – lékař- diagnostika lékařem- následně informace rodičům nebo zákonným zástupcům.
- Odběr tělních tekutin (krve /moče), provádí zdravotnický personál.
- Další péče a případná hospitalizace – rozhodne lékař.

Ano či ne ?

- Ano-pokud je testování jedním z opatření, jeho důvody jsou vymezeny a souhlasí s nimi většina zákonných zástupců i žáků,
- Je doprovázeno řadou dalších preventivních aktivit
- Ne- pokud je testování vnímáno jako jediný nástroj na podporu prevence a probíhá bez pravidel.

Děkujeme za pozornost

zapletalova@adiktologie.cz

